

A7 466
116

Zpráva o protištátnom sprisahaní na Slovensku.

Orgány Štátnej bezpečnosti už dlhšiu dobu sledovali starostlivo činnosť, ktorú vyvíjali protištátne živly v niektorých oblastiach Slovenska. Táto činnosť sa prejavovala v rozširovaní protištátnych letákov, najmä v priestore Žiliny a Zvolena. Rozsiahlosť rozširovania týchto protištátnych tlačív dávala tušiť, že sa jedná o zámernú činnosť podzemnej ilegálnej organizácie. Tejto okolnosti venovali orgány ŠB zvýšenú pozornosť, ktorej výslednicou bolo odhaliť rozsiahlej protištátnej organizácie.

K priamemu odhaleniu tohto sprisahania došlo zatknutím Teodora Hruntovského alias Faboka, Ukrajinca, ktorý od roku 1943 bol príslušníkom nemeckých zbraní SS/SS-Panzer Division Galizien/, s ktorou sa zúčastnil bojov proti ČA, ako aj bojov proti povstalcovi. Hruntovský po úplnej porážke nemeckých vojsk, skrýval sa na Slovensku až do doby jeho zatknutia orgánmi NB, čo sa stalo dňa 10. septembra 1947. Okamžitým vyšetrovaním prišlo sa na rôzne závažné okolnosti, ktoré potvrdili doterajšie poznatky orgánov ŠB o činnosti podzemného hnutia. Teodor Hruntovský priznal, že bol príslušníkom ilegálnej skupiny v priestore Žiliny a v protokoloch udal vedúcich činiteľov tejto organizácie, ako aj dôkazy o činnosti tejto, takže orgány ŠB prišli dňa 13. septembra 1947 k odhalovaniu tejto organizácie. Hneď v prvý den bolo zatknutých viac než ako 30 príslušníkov tejto organizácie, ktorí boli podrobení vyšetrovaniu, čo bolo podkladom k ďalšiemu zaisťovaniu a zatýkaniu.

Orgánom ŠB podarilo sa zatknúť vedúceho tejto organizácie Antona Melcera, učiteľa z Dolnej Poruby pri Žiline. Anton Melcer, ako hlavná osoba tohto sprisahania, pod tarchou dokazného materiálu, ktorý bol zhabaný, sa k svojej protištátnej činnosti priznal a dľa vyšetrovania ostatných príslušníkov tejto organizácie vyšly na javo čiele tohto protištátneho sprisahania.

Počiatok tejto organizácie sa dátuje od jesene roku 1945, kedy Anton Melcer začal s prvými prípravnými prácami k založeniu riadne organizovanej ilegálnej protištátnej skupiny. Jeho činnosť niesla z počiatku pečat experimentácie a zrejmého vyhľadávania pevnej pôdy, ktorá by bola východiskom riadne organizovanej protištátnej činnosti. Melcer, ako odchovanec fašistických organizácií "Slovenského štátu", zadržával v minulosti popredné miesto v HM, čo bolo východiskom k nadväzovaniu stykov s ďalšími jemu podobnými jedincami, ktorí nesúhlasili s novoutvorením a obnovením ~~čsrx~~ slobodného štátu Čechov a Slovákov, na základe košickej dohody. Melcer vyhľadával takýchto nespokojencov a snažil sa ich organizovať. Dokonca sa pokúsil o akúsi evidenciu týchto a snažil sa ich podchytiť pri hláškami, ktoré týmto odovzdával. Nakoľko však, ako bolo spomenuté, organizácia postrádala pevný podklad, koncom roku 1945 úplne zanikla.

Reaktivácia protištátnej činnosti Melcera začala v druhej polovici roku 1946, kedy sruďzil okolo seba asi 5 bývalých členov prvej organizácie a s týmito začal organizovať druhú organizáciu. Krátku dobu fungovala táto organizácia pod názvom "Vesna", ale ako sám Melcer priznáva upustil od tejto. a zmenil tlačivá osobných záznamov členov, ako aj ich evidenciu. Súčasne prišiel k reorganizácii a ~~zrušil~~ nechal previesť ríadnu voľbu funkcionárov. Ale ani tak sa nedocielila žiaduca náprava, nakoľko sa prejavoval veľmi slabý záujem členstva o prácu.

407

Asi v polovici júna 1947 previedol Melcer ďalšiu reorganizáciu skupiny a tak došlo k pomenovaniu celej skupiny na TPO/Tisove pohotovostné oddiely/. Ako hlavné dôvody k tejto reorganizácii sú nasledovné faktá. Skupina nemala do tých čias žiadneho pomenovania.

2. Osoba Dr. Tisu a najmä jeho poprava. *17*

Taktiež bolo rozhodnuté, že budú vydané riadne legitimácie pre príslušníkov tejto ilegálnej skupiny, čo bolo aj realizované. ~~Veľmi dôležitú úlohu~~ Veľmi dôležitú úlohu v tomto čase mážno pripísať činnosti Ďurčanského v zahraničí, ako aj činnosti SAV-u/Slovenského akčného výboru/. Smernice a rôzne výzvy SAV-u ako aj Ďurčanského, boli náležitě pochopené celou skupinou a od tohto času možno badať snahu po úplnej napojení sa na Ďurčanského progr., am. Ďalšou veľmi dôležitou skutočnosťou, bolo rozdelenie sa skupiny na 2 časti, a síce na skupinu vojenskú a na skupinu civilnú. V skupine vojenskej začaly sa organizovať osoby, ktoré mali byť vyzbrojené. Bolo prikročené k riadnym odvodom po vzoru vojenskom a každý odvedený člen tejto skupiny odstal zvláštny záznam, ~~podľa vzoru voj. prez. listu~~ podľa vzoru voj. prez. listu. Tento záznam bol aj opatrený fotografiou príslušnej osoby, vyobrazenej s obnaženým telom. ~~Slovenská~~ Bolo ustanovené vojenské vedenie, ktoré malo vypracovaný podrobný organizačný a služobný poriadok a malo za úlohu vytvoriť a ozbrojiť tieto vojensky organizované TPO. Ďalším úkolom vojenskej skupiny bolo, prenikať do armády, spolupracovať s Benderovcami a spolu s politickým vedením previesť prevrat. *17*

Civilná skupina vytvárala bunky, ako najnižšie organizačné jednotky, v ktorých boli dvaja - piäť členovia. Bunky tvorily skupiny, tieto oksky a okrsky tvorily onslat. Konečný cieľom civilnej složky bolo na ľudáckej koncepcii utvoriť samostatný Slovenský štát a k tomuto snažilo sa vytvoriť priaznivé ovzdušie rozširovaním nepriateľskej propagandy do najširšej vrstvy obyvateľstva. Za týmto účelom spojili sa so zahraničnou emigráciou Sidora a Ďurč. a hľadali oporu v domácich politických a klerikálnych kruhoch. ~~Takto všetko je podrobné~~ *často sa hovorí*

Toto všetko je podložené dokazným materiálom, ktorý bol zhabaný. Medzi usvedčujúcim materiálom nachádzajú sa domáce tlačiarne, blany s textom protištátnych letákov a protištátnych tlačív, tisíce protištátnych letákov, rukopisov - príspevkov a pripravený materiál pre ďalšie ilegálne čapisky, ktoré mali byť vadane v najbližšie dni, výstrižky nepriateľskej zahr. tlače apodobne. V celku bolo zabavené 21 druhov rôznych protištátnych tlačív a letákov, z pomedzi ktorých treba vyzdvihnúť ilegálny časopis "Slovák" a "Nástup", ktorý sa stal hlavným tlačovým orgánom tejto organizácie. Články, ktoré boli uverejnené v týchto protištátnych tlačivách, jasne dokazujú program a postupné zdokonalovanie sa celej organizácie. Tak medzi článkami nachádzame state zamerané proti slovenskému národnému povstaniu, proti SSSR, proti čsl. armáde, proti Čechom a Židom. V posledných číslach "Nástupu" vychádzaly články sympatizujúce s Benderovcami.

Okrem tohto táto organizácia zhotovila a rozšírila takmer po celom území Slovenska fotografie Dr. Tisu, ktoré boli taktiež zhabané vo väčšom množstve. Tieto fotografie okrem toho, že boly prejavom protištátného smýšľania, predstavovaly aj výdatný finančný zdroj pre financovanie ilegálnej činnosti.

Takto zorganizovaná skupina sa stále rozrastala, vďaka húževnatej práci Antona Melcera, ktorému sa podarilo získať aj klerikálne kruhy, o čom svedčí niekoľko zaistených osôb z radov duchovenstva.

468

Skupina už pracovala systematicky a podarilo sa vytvoriť ďalšie skupiny, a síce v priestore Zvolena a v priestore Nové Zámky. Tieto 3 skupiny pracovali v úplnom súlade pod jednotným vedením. Ilegálna činnosť tohto sprisahania našla odozvu v určitých kruhoch verejnosti, ktoré sú známe svojim postojom k terajšiemu štátnemu zriadeniu a ktoré prejavujú aktívnu podporu tohto hnutia.

www.februar1948.sk

dl